

teni. A régebbi kiállítások még erősen a festészet hatása alatt állottak, utánozni próbáltak minden hatást, ami a festészetben szép és ez az utánzás gyakran balul ütött ki. A mostani kiállítás mutatja, hogy mennyire tisztultak azóta a nézetek, mutatja, hogy mennyire önálló utakon jár a modern fényképezés és tegyük hozzá büszkén: a magyar fényképezés! A legutóbbi nemzetközi kiállításunkat a legjelesebb külföldi erők keresték fel, méltán büszkéek lehetünk rá, ha pusztán magyar művekből oly gyűjteményt tudunk összeállítani, amelynek színvonala semmivel sem áll amazé alatt.

A Műcsarnok 15 termét töltik meg a legszigorúbb kritikával összeválogatott képek. Összesen több mint 1500 darab.

Az I-ső teremben Augusta főhercegné asszony, József főherceg és Izabella főhercegné asszony képeit látjuk. Legnagyobb részét úti felvételek, de sok művészi minőségűt találunk köztük. Igen hangulatos Augusta főhercegné asszony képei közül a 4. számú: „Lloyd-gőzös a tengeren“. József főherceg felvételei között igen artistikus a 77. számú: „Naplemente“, helyesen elosztott és egyensúlyozott árnyalataival. Izabella főhercegné asszony, „Öreg pásztoróra“ (92.) és „Bélyei facsoport“-ja (91.) szintén művészi.

A II-ik teremben Kiss Zoltán „Erdei út“-ja nemes egyszerűségével és piktóreszk vonalaival köti le a figyelmet. K. Lippich Elek 10 egyaránt szép képpel szerepel. A „Holdas éj a Balatonon“ bájos hangulatával elsőrangú művészi alkotás. Ugyanígy találjuk néhai Eszterházy Mihály gróf művészi hagyatékát. Egyéb kiállításokból ismert, minden kritikán felül álló szép képek. Közöttük 6 darab díszkrét természetes színekben tartott kép dícséri a magyar művészi fotografálás tulajdonképeni megalapítójának emlékét. Székely Aladár, Zachariás Sándor és Faix Jacques művei eme kiváló környezetben is megállják helyüket.

Horváth C. Guidó kiváltkép az „alkonyat“ című képével (III-ik terem, 5. szám) ezúttal is beváltotta a hozzá fűzött reményeket. Matusik Márton, az aradi fotoklub tagja,

néhány kiváló portréval (27.) és tájjal (29.) szerepel itt. Röttig Odo „Gesztenyesütő“-je figyelemre méltó munka.

A IV. teremben Révész Zoltán néhány technikai és művészi szempontból egyaránt kifogástalan képpel (nagyobbrészt arcképpel) szerepel. Különösen szépek a 26. sz.: „Árnyékok a hóban“ és a 28. sz.: „Cinci“. Ugyanígy van Weisz Hugó több artistikus képe.

Az V-ik termet Magyar-Rosenberg Emil uralja. „Veszprémi ház“, „Pihenő“, „Tanulmányfő“ egyaránt jó dolgok, de legkedvesebb mindenek között intím, bájos felfogásával a 61. sz.: „Gyermek a macskával“. Itt kapott helyet Faragó G. ködösös-borongós szép téli hangulata.

A VI-ik termet jobbra Balogh Rudolf képei töltik ki. Néhány gyönyörű, éjszakai lámpavilágítású havas képe van itt. Hoffmann Viktor és Pogány Lajos néhány szintén elsőrangú képpel szerepelnek.

A VIII-ik és X-ik termet szakfényképészek foglalják el és mutatják, hogy mennyire tért hódít az újabb művészi irány a professzionátusok között is. Nem a minden ráncot eltüntető, megifjító retus-munka dominál képeiken, hanem a művészi beállítás, megvilágítás és a kép vonalainak helyes megválasztása és egyensúlyozása. Legkiválóbb Uher néhány arcképe, de szép dolgok akadnak Kossák, Mai és itt-ott Erdélyi művei között is.

A XI-ik terem a Photo-klub gyűjteményes kiállítását tartalmazza. Igen szép Harmatzy: „Templom-interieur“-je (5.), Kelemen Lajos: „Táncosnő“-je (54), Degenfeld Ottó gróf képei és kiváltkép Feledi 16 képe, különösen a „Bruggei részlet“ (107.). Ezek valóban elsőrangú munkák.

A XII-ik termet a legújabb alakult „Budapesti Kamera-Klub“ képei töltik meg. Csupa kiváló dolog, Purcell, Semsey, Belházy, Glósz, Elischer, Fliegl és többektől. A kiállítás legszebb darabjait Haranghy 6 képe között találjuk. Talán mindenek között legszebb a „Tél“ című (54.). A kompozíció, hangulat, beállítás, szín, egyaránt nagymesterré avatják Haranghyt.

A XIII-ik teremben szép képeket látunk Stankovszkytól „Libák a jégen“ (12.) és Garaytól, ki a háromszín-fotografálásban igen jelentékeny eredményeket ért el.

A színes fényképek között úgy a technikai készség, mint a művészi felfogás és a színek harmoniája tekintetében a külföld fajta képeit is beszámítva, szinte páratlanul állnak Bacsza András diapozitívjei.

A XIV-ik teremben a tudományos felvételek vannak kiállítva.

A XV-ik teremben Pejtsik Károly és Janovitz műveik köti le a figyelmet.

DR. KELEN BÉLA.

A NEMZETI SZALON GRAFIKAI KIÁLLÍTÁSA.

MOSTOHA GYERMEKKÉNT húzódott meg a magyar kiállítások legféltreesebb zugaiban a grafika, amíg a Nemzeti Szalon vezetősége felismervén azt az óriási jelentőséget, amely a művészetnek e leginkább hozzáférhető ágában rejlik, módot és alkalmat nyújtott neki, hogy kétévenként rendezett grafikai tárlatán teljes erejében és kellő sokoldalúsággal mutathassa, kínálhassa magát annak a közönségnek, amely egyéb kiállítások alkalmából, a mindíg nagyobbhangú, bár sokszor kicsiny-művészeti, egyéb műtárgyak, képek és szobroktól nem igen veszi észre.

A Szalon termeinek, amelyekhez fogható célszerűség szempontjából egész Európában kevés van, tekintélyes részét foglalják el az olyan rajzok, metszetek és festmények, melyek alkotásánál első és főszempont a sokszorosításra való alkalmatosság volt. Fa- és linóleum-metszetek, a cinkográfia számára tervezett rajzok, rézkarcok lépik el három teremnek majdnem minden falát. A munkáknak egész sora bizonyítja, hogy meg is érdemlik azt a jóakaratot, azt a vendégszeretetet, amelyben részük vagyon. Kialakult egyéniséget bár nem sokat találunk, új és nagy törekvések nem szólnak bár hozzánk, mégis örömmel nézzük végig őket, mert meglátjuk belőle, hogy azok, akik csinálták őket, értik mesterségüket, tudnak. Anyagukat, annak minden sajátosságát és effektusát ismerik és ha néha nem is kerülnek el minden banalitást, a jó ízlés határán belül maradnak. Negatív erények ezek, de olyan erények, amelyeket igen könnyen lehet pozitívebbekkel kiegészíteni.

A sajtó művészete a grafika. Eredetét szövegek illusztrálására való törekvések okozták

és mind mai napig megmaradt ez egyik legfontosabb feladatának. Öntudatosabb ma már sokkal, mint volt még csak aránylag rövid idővel is. Célja nemcsak az, hogy szolgáljon módon adja a képét annak, amit ábrázol. Az olvasóban sok intelligenciát és fantáziát tételez fel, és inkább csak módot szolgáltat arra, hogy mindenki a saját egyéni képzelete szerint lássa meg benne azt a képet, amelyet a szöveg után megérez. Nem úgy látjuk benne az olvasottat, az ész, a tehetség alkotta életet, mint a valóságosat. Jeleneteit nem az életből veszi, nem másol modellokat, hanem igenis kifejezi azt a hatást, amit a rajzolóra az író gyakorolt.

A vonalak játéka, a színfoltok egymáshoz való viszonya, az ábrázoltak elhelyezése sokkal nagyobb szerepet játszik hatásának elérésében, mint az arckifejezések és színházi módon átértett pózok. A modern grafikus mindíg rajzó, csak rajzeffektusokkal dolgozik, még ha irodalmi célokat szolgál is. Valaha nem így volt és még amikor tisztán csak a rajz kedvéért rajzoltak is, nem tudtak elkerülni elnyomó, megbénító irodalmi befolyásokat.

A Szalon illusztrátorai, Vadász, Remsey, Kozma, Aiglon, Sarkadi, Novák bizonyítják, hogy tisztán csak a rajz eszközei óriási változatosságot nyújtanak és módot adnak minden egyéniségnek a teljes kifejtésére. Rajzaik mind kvalitásosak, mindegyik önönmagának ura és hű kifejezője. Fejlődésükben határozottan szerepet játszottak nagy német, francia és magyar grafikusok. Aubrey Beardsley, a Simplicissimus, Nagy Sándor rajzait látták, megnézték és tanultak tőlük; de csak egészsébbé lettek ettől, bár a hatás, amit a látottak rájuk gyakoroltak, szembeötlő.